

Kirsten Lyshøj:

Lune jyder

En del af mit arbejde her på centret – når jeg ikke har travlt med at ”servicere” redaktørerne – er at skrive de netop omtalte spørgelister ud, og det er ikke nær så kedeligt, som det lyder! Især de gamle spørgelister kan være ret morsomme at sidde med, for her skete det ofte, at meddelerne – helt af sig selv – skrev små tilføjelser eller endda små historier på bagsiden. I en spørgeliste fra 1967 skrev en meddeler fra Andst ved Ribe:

Der var hjemmeslagteren, der naar han havde gjort de første forberedelser til julegrisen, kom ind til æ fåmejesmelmad med en dram til (den eneste gang vi havde brændevin i huset), fortalte si livshistaarie: ”A æ føj i Gram aa mi kuen i Maltbæk, men saa skuld vi jo no find hveranne – si skjæbne ka en eet undgo, den én ska ha, den ska en ha!”

Det tog hele dagen med slagtningen; først hen mod aften satte han pølseskindene for munden og pustede dem op, inden han satte dem paa maskinen. Vi børn stod rundt om. Hygiejnen tænkte man ikke paa. En nabokone sagde dog ironisk, en gang hun ville koge en kop chokolade, da min mor kom indenfor. ”Her staar, man tager en ren gryde.” Dort-Mari stod med indpakningspapiret med brugsanvisning i haanden. ”A tænkt, en kund godt brug jen en haaed kogt kol i.”

Hendes mand var heller ikke uden lune; han kom hjem fra nogle bekendte og sagde: ”A skuld hels hjem” – ”Tak.” Lidt efter sagde han igen: ”A skuld hels” – ”Tak.” Tredie gang sagde Dort-Mari: ”det har du jo sagt” – ”men di soed, a skuld hels manne gang.”

En anden meddeler fra Giver ved Års skrev – også i 1967 – et rim, som han huskede fra sin barndom:

”Rimet, digtet af ”Talli-Morten” om ”Hosbond-Hans” ca. 1892. Morten var Lejlighedsdaglejer derhjemme i Bakkegaarden. Drikfældig, Fattighuslem, Veteran fra 1864, kunde rime om alt mulig paa staaende Fod. Hans, Forkarl i Bakkegaarden, godmodig, men handlede sine Penge væk, og til sidst ejede han kun en Kok, og den gik han hjem og gav sin Mor. Han døde 1967, 94 Aar gammel”:

”Te Astrup a gor – te Astrup a gor,
a ville kjovt Beder, men saa kjovt a For’.
To Lam a kjovt, der kost kroner atten,
men de va skaæ, di va væn fræ Patten.
Mæ Lam’n vil a byt aa ha mæ en Kal,
saa tror a et den Hannel æ saa gal,
men de er no osse ligevis
for mæ Kaln vil a byt aa ha mæ en Gris.
No tror a, a vil te aa hannel mæ Fjedderkræ,
for hanler a gal, ka a let ren frær.”

På spl. AB spurgte vi: ”Hedder det hjemme ved/til vos eller vort”. Hertil svarer en meddeler med en gammel morsingbo-remse:

Gammel morsingbo-remse

„Hier å dier å hje-m te wass „
søen sejer al(d) de sallingbograss .

„Hæ(r) å dæ(r) å hje-m te wors „
søen sejer al(d) di gñe folk po Mors .

“Hier å dier å hje-m te wass,
søen sejer al(d) de sallingbograss.
Hæ(r) å dæ(r) å hje-m te wors,
søen sejer al(d) di gñe folk po Mors.”